

VSEBINSKI DEL POSLOVNEGA POROČILA POKRAJINSKE IN ŠTUDIJSKE KNJIŽNICE MURSKA SOBOTA ZA LETO 2023

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je osrednja območna knjižnica za Pomurje. Razvila se je iz ljudske (ustanovljene leta 1945) in študijske knjižnice (ustanovljene leta 1955), ki sta se leta 1972 združili, in se poimenovala tako, kot se imenuje še danes. Knjižnično dejavnost kot javno službo izvaja v 12 občinah Upravne enote Murska Sobota. V skladu z Zakonom o knjižničarstvu opravlja posebne naloge za splošne knjižnice na svojem območju, to je za Knjižnico - Kulturni center Lendava - Lendvai Könyvtár és Kulturális Központ, Splošno knjižnico Ljutomer in Javni zavod Knjižnico Gornja Radgona. Izvaja tudi programe dejavnosti za madžarsko narodno skupnost in Slovence v zamejstvu (Porabje). V letu 2017 je knjižnica prejela nagrado Združenja slovenskih splošnih knjižnic za najboljši projekt slovenskih splošnih knjižnic, in sicer za inovativno storitev za uporabnike Obujamo dediščino v Porabju – pravljčni večeri za odrasle in leta 2022 prav tako nagrado Združenja slovenskih splošnih knjižnic v kategoriji najboljši projekt slovenskih splošnih knjižnic za inovativen pristop k strokovnemu delu za projekt Katalogizacija judovskih molitvenikov in obrednih knjig iz obdobja od 1779 do 1942. Knjižnično dejavnost izvaja tudi v krajevnih knjižnicah Hodoš, Prosenjakovci, Domanjševci in Motvarjevci ter z bibliobusom, katerega posebnost sta t. i. madžarska in porabska proga. Je domoznanska knjižnica za Prekmurje, Prlekijo in Porabje z dragocenimi zbirkami domoznanskega značaja, ki vključujejo starejše in redke tiske iz 18. in 19. stoletja, periodične publikacije v prekmurskem jeziku, rokopise in druge pomembne informacijske vire za spoznavanje in proučevanje (pol)pretekle zgodovine pokrajine ob Muri.

Sofinancirajo jo ustanoviteljici Mestna občina Murska Sobota in Občina Beltinci ter deset občin pogodbenih partneric (občine Cankova, Gornji Petrovci, Grad, Hodoš, Kuzma, Moravske Toplice, Puconci, Rogašovci, Šalovci in Tišina). Na osnovi neposrednih pozivov Ministrstva za kulturo prejema dodatna finančna sredstva za izvajanje programa posebnih nalog osrednje območne knjižnice, programa dejavnosti splošne knjižnice za pripadnike narodne skupnosti, programa dejavnosti splošne knjižnice na obmejnih območjih ter delno za letni nakup knjižničnega gradiva in IKT opreme splošnih knjižnic. Finančna sredstva pridobiva še iz naslova plačil uporabnikov za storitve javne službe ter s prodajo blaga in storitev na trgu. Posamezne projekte financira s pomočjo sredstev, pridobljenih iz javnih razpisov ter prejetih donatorskih in sponzorskih sredstev.

V knjižnici je bilo na dan 31.12.2023 zaposlenih 27 javnih uslužbencev. V programu javnih del Pomoč v knjižnici sta bili zaposleni 2 osebi.

Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota je eden od osrednjih prostorov izobraževalnega, znanstvenega, kulturnega in družabnega dogajanja v mestu in njegovi širši okolici. Knjižnica je najbolj množično lokalno informacijsko središče, v katerem se uresničujejo potrebe posameznikov in skupin po izobraževanju, raziskovanju, informacijah in razvoju osebnosti, vključno s sprostivjo in razvedrilom. S svojimi storitvami, dejavnostmi, programi in projekti zadovoljujemo potrebe lokalne skupnosti. Naše delovanje je usmerjeno v izpolnjevanje pričakovanj vseh deležnikov knjižnice – uporabnikov, občin ustanoviteljic in občin pogodbenih partneric, zaposlenih, dobaviteljev, ožje in širše družbene skupnosti.

V letu 2023 smo med drugim izvajali naslednje bralne projekte: bralno značko za otroke Jaz pa berem, Bralno značko za odrasle, Karolinino bralno značko, ki je namenjena uporabnikom s težavami pri branju in razumevanju besedil, poletno domoznansko bralno značko Zakladnice, Slovensko bralno značko naše potujoče knjižnice v Porabju, katere namen je spodbujanje Slovencev v zamejstvu k branju literature v slovenskem jeziku kot tudi k razvoju bralnih zmožnosti, Bralno značko Jožefa Varge. Organizirali smo srečanja Bralnega kluba Tanje Pirš.

Leta 2021 smo uspešno izvedli projekt katalogizacije judovskih molitvenikov in obrednih knjig iz predvojnega časa, ki so bile last prekmurske judovske skupnosti. Rezultat projekta je novonastala Judovska zbirka, ki šteje dragocenih 99 knjig, ki so izšle v obdobju od leta 1779 do leta 1942, med njimi je tudi nekaj še posebej dragocenih antikvarnih knjig.

Z namenom promocije Judovske zbirke je v letu 2023 naša potujoča razstava Knjižna dediščina predvojne prekmurske neološke judovske skupnosti: Molitveniki in obredne knjige ter njihovi lastniki gostovala v Goriški knjižnici Franceta Bevka, Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto, Osrednji knjižnici Srečka Vilharja Koper, Mariborski knjižnici, Javnem zavodu Knjižnici Gornja Radgona, Knjižnici Šmarje pri Jelšah in Osrednji knjižnici Celje. Z namenom promocije zbirke in dostopa na svetovnem spletu smo prijaviili projekt digitalizacije knjig iz Judovske zbirke na razpis sklada Bethlen Gábor Alap. Tako smo leta 2023 digitalizirali prvih 13 knjig. Gradivo je objavljeno na portalu dLib ter s tem še bolj dostopno širši javnosti in na voljo raziskovalcem.

Tudi lani smo se pridružili projektu Šoa – spominjajmo se, v sklopu katerega potekajo spominske prireditve in kulturni dogodki, s katerimi se poklanjamo spominu na žrtve holokavsta. Eden izmed vzrokov za današnje stopnjo zavedanja o pomenu holokavsta v zgodovini so dela pisateljev, ki so ga preživeli. Najbolj znani so Primo Levi (1919, Torino – 1987, Torino), Elie Wiesel (1928, Sighetu Marmației – 2016, New York), Nobelov nagrajenec za mir leta 1986, in Imre Kertész (1929, Budimpešta – 2016, Budimpešta), Nobelov nagrajenec za književnost leta 2002. V predavanju Borisa Hajdinjaka, direktorja Centra judovske kulturne dediščine, Sinagoga Maribor, je bila predstavljena njihova usoda med holokavstom in pojasnjeno, v kolikšni meri se njihova izkušnja dotika usode prekmurskih Judov. Predavanje je bilo del projekta Never Forget.

Del Judovske zbirke je tudi Sidur kol yaakov, natisnjen leta 1909 v Budimpešti. Na knjigi je viden podpis Frim Laszlo, Muraszombat in datum 12. november 1943. V predavanju Pozabljeni sosedi — družina Frim je zgodovinar in raziskovalec judovske

skupnosti v Prekmurju Dejan Süč predstavil življenjsko zgodbo družine Frim, ki so med drugim imeli v lasti trgovino z železnino na današnji Slovenski ulici v Murski Soboti in bili aktivni soustvarjalci takratnega družbenega življenja.

Leta 2022 smo v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota začeli z izvajanjem kompetenčne vsebine Knjižnična dejavnost in storitve za pripadnike romske skupnosti v splošnih knjižnicah. V ta namen smo oblikovali delovno skupino, v kateri po principu "Nič o Romih brez Romov" sodelujeta tudi svetnik, predstavnik romske skupnosti v Mestnem svetu Mestne občine Murska Sobota in svetnica, predstavnica romske skupnosti v Občinskem svetu Občine Lendava. Delovna skupina se je sestajala obdobje in s temi srečanji nadaljevala tudi v letu 2023. V sklopu kompetenčne vsebine Knjižnična dejavnost in storitve za pripadnike romske skupnosti v splošnih knjižnicah smo v letu 2023 izvedli številne aktivnosti.

Dopolnili smo Romski oddelek s 46 enotami knjižničnega gradiva.

Vso leto smo sodelovali z Radiem Romic in časopisom Romano them.

V Vrtcu Murska Sobota, enoti Romano na Pušči smo 20.5.2023 organizirali literarno srečanje s pisateljico Barbaro Hanuš, ki je otrokom pripovedovala pravljice in predstavila svoje slikanice v romskem jeziku.

Ob obeležitvi svetovnega dneva romskega jezika smo 2.11.2023 v sodelovanju z Inštitutom za romološke študije, izobraževanje in kulturo in Zvezo Romov Slovenije soorganizirali seminar Raziskovanje romskega jezika z vidika romologije.

7.11.2023 smo gostili predstavnico iz nacionalne koordinacije za knjižnične storitve za narodne manjšine pri švedski nacionalni knjižnici ga. Elisabet Rundqvist, ki je zadolžena za nacionalno koordinacijo splošnih knjižnic, hkrati pa je posebna svetovalka za knjižnične storitve za narodne manjšine. V okviru IFLA in NAPLA Foruma se ukvarja s knjižničnimi storitvami za, z in s strani oseb, ki se opredeljujejo kot pripadniki regionalnih ali manjšinskih jezikovnih skupin. To je tudi njeno temeljno področje raziskovanja. Z njo smo obiskali romsko naselje Pušča, izmenjali izkušnje in predstavili primere dobrih praks v obeh državah ter iskali skupne točke za prihodnje sodelovanje.

4.12.2023 smo izvedli usposabljanje zaposlenih v knjižnicah za delo s pripadniki romske skupnosti. Usposabljanje je bilo zasnovano z namenom spodbujanja kulture vključevanja in raznolikosti v knjižničnem okolju, pri čemer smo se osredotočali na krepitev kompetenc zaposlenih pri delu s pripadniki romske skupnosti. Dogodek je bil interaktiven, vključeval je primere iz prakse in možnost postavljanja vprašanj. Usposabljanje je bilo odprto za vse zaposlene v knjižnicah, ki si želijo izboljšati svoje znanje in sposobnosti za delo s pripadniki romske skupnosti ter prispevati k bolj vključujočemu knjižničnemu okolju. Program dogodka je bil razdeljen na tri tematske sklope:

1. Posebnosti dela z romsko skupnostjo:

- Razumevanje kulturnih in jezikovnih posebnosti romske skupnosti.
- Razvoj učinkovitih komunikacijskih strategij.

2. Primeri dobrih praks in pogled s strani Romov:

- Deljenje pozitivnih izkušenj in uspešnih pristopov.
 - Upoštevanje perspektive Romov za boljše razumevanje njihovih potreb.
3. Terensko delo v romskem naselju Pušča

Istega dne, 4.12.2023, smo v sklopu Hiše sobivanja in znanja odprli knjigobežnico v romskem naselju Pušča. Knjigobežnice so odlično orodje za povezovanje in druženje članov skupnosti ob knjigah in branju. Delujejo tako, da vanjo prinesete knjige, ki ste jih že prebrali in jih ne potrebujete več, potem pa lahko vsakdo knjigo brezplačno vzame, jo odnese domov in prebere, nato pa vrne nazaj v knjigobežnico. Lahko pa tja prinesete knjige, ki so vam všeč in želite, da bi jih prebrali tudi drugi. V knjigobežnici na Pušči so slikanice za najmlajše ter leposlovna in poučna literatura za mladino in odrasle. V hiški smo uredili prijeten kotiček za prebiranje knjig, v prihodnje pa bodo naše pravljicarke v njej poskrbele tudi za pripovedovalske dogodke za najmlajše. Ni naključje, da smo knjigobežnico umestili ravno v Hišo sobivanja in znanja, kajti v knjigah je znanje, znanje pa je naložba, ki se najbolje obrestuje.

18.12.2023 smo v sodelovanju z Zvezo za razvoj romske manjšine – Preporod izvedli Romski akademski večer. Laura Kovač, Huso Jusič in dr. Rahela Hojnik Kelenc so predstavili izsledke svojega raziskovanja s področja romske skupnosti. Ugotavljamo namreč, da številni diplomanti na različnih področjih v svojih delih obravnavajo romsko skupnost, predlagajo zanimive rešitve in ideje, vendar niso dovolj slišani ali opaženi. Hkrati pa želimo vsem, ki se ukvarjajo z razvojem romske skupnosti omogočiti, da slišijo morebitne nove ideje, primere dobrih praks ali pridobijo znanja, ki bodo prispevala k učinkovitejšemu delu z romsko skupnostjo.

V sodelovanju Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota, Javnega zavoda Knjižnica Gornja Radgona, Nacionalnega inštituta za javno zdravje in Centra za duševno zdravje odraslih Murska Sobota smo 5. oktobra 2023 ob obeležitvi svetovnega dneva Alzheimerjeve bolezni v Knjižnici Gornja Radgona pripravili strokovni simpozij Branje za dušo in možgane ter sodelovali s strokovnimi prispevki.

Lani smo med drugim pripravili sledeče razstave in nekatere spremljajoče dogodke:

Življenjska zgodba tiskarja Béle Wellischa. Béla Wellisch je bil prvi tiskar v Monoštru, ki je v svoji tiskarni izdajal tudi tiskovine v prekmurščini. O njegovi dejavnosti in izvoru smo do sedaj vedeli zelo malo. Izsledke o njem in njegovi družini, prikazane na razstavi je pripravil zgodovinar Dejan Süč. Na razstavi so bile na ogled tudi originalne knjige omenjenega tiskarja.

Od novembra 2022 smo gostili fotografsko razstavo, ki jo je pripravilo Britansko veleposlaništvo v Ljubljani ob 70. obletnici vladanja kraljice Elizabete II. Fotografije so z njenega uradnega obiska v Sloveniji leta 2008 ter poudarjajo in izpostavljajo trenutke, ki jih je kraljica doživela v Sloveniji in v stiku z njenimi prebivalci. Razstavo je marca 2023 zaprla Tiffany Sadler, veleposlanica Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske v Sloveniji. Glasbeni program so pripravili učenci OŠ II Murska Sobota pod mentorstvom profesorja glasbe Mirana Flegarja.

Seznam judovskih tiskarjev v Prekmurju: razstava ob Svetovnem dnevu spomina na žrtve holokavsta 2023: The list of Jewish printers in Prekmurje: Exhibition on the occasion of the World Holocaust Remembrance Day 2023. V Prekmurju se tiskarska dejavnost v 19. stoletju začne predvsem na pobudo judovskih tiskarjev. Medtem, ko je bilo tiskarstvo na Ogrskem do leta 1867 vezano na dovoljenje oblasti, se je po tem letu z uveljavitvijo zakona o tisku iz leta 1848 s tiskarstvom lahko ukvarjal vsak, ki je imel sredstva za to. Ko je obrtni zakon leta 1872 odpravil še obvezni depozit za poslovanje in dokazilo o usposobljenosti, so se namnožile predvsem manjše tiskarne. Tako so nastale prve tiskarne tudi v Prekmurju. Na razstavi je bil predstavljen izbor tiskovin, ki jih hrani knjižnica.

Razstava izbranih razglednic Ljutomera. Razstava je bila izbor originalnih razglednic Ljutomera, ki so bile objavljene v Zgodovinskem listu, Zborniku splošne knjižnice Ljutomer leta 2019, avtorja Srečka Pavličiča. Razstava je bila pripravljena v sodelovanju s Splošno knjižnico Ljutomer.

Zakladi Prekmurja – Nekaj najstarejših kapelic v Prekmurju. Med najstarejšimi sakralnimi objekti v Prekmurju so nekatere cerkve in kapelice, ki so ponavadi nastale na prejšnjih poganskih svetiščih, kot so murskosoboška cerkev sv. Nikolaja, kjer lahko zasledimo ostanke iz dobe Rimljanov. Po razširitvi in prevladi katoliške vere so se namnožili tudi ostali sakralni objekti kot zvoniki, ali lesene kapele, znamenja, križi, ki so pomemben del kulturne dediščine pokrajine. Najstarejše omembe kapelic izhajajo predvsem iz vizitacijskih zapisnikov zagrebške škofije, kamor je del Prekmurja spadal v 17. in 18. stoletju.

Franc Ivanocy: 25. avgust 1857 –29. avgust 1913. Ob 110. obletnici smrti Franca Ivanocyja (25. avgust 1857, Ivanovci – 29. avgust 1913, Tišina) je v avli Pokrajinske in študijske knjižnice bila na ogled razstava o njegovem življenju in delu. Razstavljeni je bila tudi njegova natisnjena in v usnje vezana doktorska disertacija z naslovom A szentirás és az ékiratos emlékek (Sveto pismo in klinopisni spomeniki), izdana v Sombotelu leta 1885, ki ga hrani knjižnica.

Judovski tiskar v Murski Soboti, Izidor Hahn, 1893–1944. Življenje in delo. Razstava je prvič prikazala izvor, življenje in delo enega najbolj znanih tiskarjev Murske sobote v prvi polovici 20. stoletja, Izidorja Hahna. Razstava je zajemala tudi edine ohranjene njegove izdelke od periodike, monografskih publikacij in drobnega tiska, ki jih hrani knjižnica. Razstavo in predavanje sta pripravila zgodovinar Dejan Süč in bibliotekar domoznanec dr. Albert Halász v sklopu Evropskih dnevov judovske kulture 2023.

Razstava Starodavna vedenja o drevesnih vrstah v grajskih parkih Prekmurja v sklopu DEKD in TKD 2023. Predstavljene so bile najpogostejše drevesne vrste v grajskih parkih in njihove energijske značilnosti, ki blagodejno vplivajo na človeka. Pozabljeni znanja o drevesnih energijah nas popeljejo v starodavne čase, ko so ljudje znali izkoristiti energije dreves in jih uporabljati v vsakdanjem življenju. Razstavo so na poseben način bogatile drevesa, izdelana iz lesa.

130 let Splošne bolnišnice Murska Sobota. Razstava na šestih panojih in v šestih vitrinah zajema zgodovino bolnišnice od njenih začetkov do danes. Poudarek je na

začetkih delovanja. Razstavo in otvoritev smo pripravili v sodelovanju s Splošno bolnišnico Murska Sobota ob njihovi obletnici.

V letu 2023 smo nadaljevali z izvajanjem projekta Obujamo dediščino: Pravljični večeri za odrasle v Porabju. Prvi pravljичni večer smo organizirali v sodelovanju z Zvezo Slovencev na Madžarskem 3. aprila 2023 v Hiši rokodelstva v Andovcih. S pravljicami so se predstavili Metka Celec, Benjamin Langner Von Höveling, Milivoj Miki Roš in porabski Slovenec Dušan Mukič. Dogodek je z ljudsko glasbo popestril Tomaž Rauch in z gastronomsko delavnico Hilda Žohar z Gornjega Senika. V znamenju priprave na praznik so si udeleženci pravljичnega večera ogledali pripravo velikonočnega vrtanka. Drugi pravljичni večer smo organizirali v sodelovanju z Generalnim konzulatom RS v Monoštru 4. decembra 2023. Izvedli smo ga v prostorih Generalnega konzulata RS v Monoštru. Nastopile so pravljičarke Pokrajinske in študijske knjižnice Murska Sobota Metka Celec, Vesna Radovanovič in Petra Lopert ter mladi porabski Slovenec Máté Labritz. Za glasbeni del večera je poskrbel pianist in vsestranski glasbenik Dejan Berden.

Ker želimo, da v ta svet pravljic, obiskovalci prireditve, »zaidejo« tudi v vmesnem obdobju, smo v ta namen pravljice, ki so bile pripovedovane, zapisali v narečju, jih natisnili in razdelili po pravljичnem večeru. Na ta način želimo pravljice v domači besedi razširiti tudi po domovih in med vse člane družin. S tem se bo okrepila tudi medgeneracijska vez, kajti verjamemo, da bodo te zapisane pravljice vzbudile pozornost še posebej pri mlajši generaciji Slovencev v zamejstvu, ki jih bodo želeli bodisi sami brati bodisi jih od staršev ali starih staršev slišati ali poslušati znova in znova. Kar pa je najpomembneje, brana oziroma slišana bo slovenska beseda.

V letu 2023 smo za pripadnike madžarske narodne skupnosti izvajali med drugim naslednje projekte:

Bralna značka za otroke in mladino (cicibani, pionirji, mladina), ki traja od 15.9.2023 do 15.5.2024. Gre za projekt, ki nagovarja k družinskemu branju. V bralni znački lahko sodelujejo člani knjižnice stari med 4 in 10 let. Za uspešno opravljeno bralno značko je treba prebrati 3 knjige iz pripravljenega bralnega seznama in vsebine knjig na kratko napisati ali narisati.

Bralna značka Jožefa Varge za odrasle, ki traja od 6.11.2023 do 30.4.2024, namenjena bralcem osrednje knjižnice, potujoče in krajevnih knjižnic. Pripravili smo bralni seznam (družabne romane, pesniške zbirke, splošno izobraževalne in potopisne knjige...). Bralce smo povabili, da preberejo vsaj 2 knjigi (ali več) in na kratko napišejo svoje mnenje in bralne vtise na priloženem listku.

Literarno-glasbeni večer na Domanjševski domačiji 18.12.2023. V literarnem delu sta sodelovala etnologinja in zgodovinarica dr. Kepéné Bihar Mária ter etnolog in višji kustos dr. Lendvai Kepe Zoltán. Predstavila sta zbirko knjig »Da ne bi šlo v pozabo ...« ("Hogy ne menjén feledésbe..."). Za glasbeni program sta poskrbela Peter Koša in Emil Pál.

Organizirali smo rokodelske kreativne delavnice:

- 15.11.2023 smo na Domanjševski domačiji pripravili repnjačo (béles) po stari recepturi ge. Katice Čarni.
- 22.11.2023 smo se v Kulturnem domu v Središču in 7.12.2023 v PIŠK Murska Sobota učili risanja mandal.
- 13.12.2023 smo v KK Motvarjevci izdelovali hišni blagoslov (háziáldás).

14.9.2023 so nas obiskali predstavniki knjižnice Berzsényi Dániel (BDK) iz Sombotela. Ob tej priložnosti smo si izmenjali gradivo. S knjižnico sodelujemo že vrsto let.

V sklopu projekta Medkulturna komunikacija v Panonski kotlini so na Dvojezični srednji šoli Lendava od 1. do 8. julija 2023 organizirali enotedenski poletni tabor, kjer so gostili 30 dijakov in 8 spremljevalnih učiteljev iz šestih držav Panonske kotline, in sicer z Madžarske (Budaörs, Hajdúnánás in Miskolc), iz Romunije (Sfantu Gheorge), s Slovaške (Filakovo), iz Srbije (Subotica), iz Ukrajine (Beregovo) in iz Slovenije (Lendava). Temi tabora sta bili kulturne vrednote in strpnost. V času tabora so udeleženci projekta spoznavali geografske, zgodovinske, kulturne in jezikovne značilnosti naše države in regije. 6.7.2023 smo jih gostili v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota.

V sodelovanju z OŠ I Murska Sobota smo v noči iz 31. marec na 1. april 2023 izvedli Noč z Andersenom in v sodelovanju z OŠ II Murska Sobota v noči iz 17. na 18. marec 2023 Noč v objemu ljudskega izročila.

Ponovno smo sodelovali v programu #športajmoinberimo t.j. nacionalni medresorski program za spodbujanje branja med mladimi športniki. Vodilo programa je povezati mlade in vrhunske športnike ob pogovoru o branju in knjigi. Mladim športnikom želimo predstaviti, kako lahko s pomočjo znanja iz knjig in branja kot tehniko treniranja možganov napredujejo tudi kot športniki. S programom želimo vplivati na njihov odnos do branja ter širiti védenje, da je bralna pismenost temeljna zmožnost za pridobivanje in ustvarjanje novega znanja v njihovem osebnem in športnem življenju. V sklopu nacionalnega medresorskega programa za spodbujanje branja med mladimi športniki, ki ga Olimpijski komite Slovenije predstavlja pod imenom #športajmoinberimo, smo v knjižnici doslej gostili že več eminentnih športnikov. O svoji športni poti, na kateri jim je pomagalo tudi prebiranje knjig, so tokrat spregovorili Mitja Petkovšek, eden najuspešnejših slovenskih orodnih telovadcev, največje uspehe je dosegel na bradlji, kjer je postal dvakratni svetovni in štirikratni evropski prvak, Rok Perko, alpski smučar, specialist za hitre discipline, nekdanji mladinski svetovni prvak v smuku in podprvak v superveleslalomu in Arnika Matko Juvančič, večkratna svetovna prvakinja v plesu, diplomantka svetovno znane akademije za ples v Rotterdamu in priznana mednarodna sodnica, koreografinja in učiteljica plesa po svetu. Pogovor je vodil nekdanji vrhunski alpski smučar Andrej Miklavc.

Nadaljevali smo torej z digitalizacijo domoznanskega gradiva, tako knjižnega kot periodičnih publikacij, zapisanih v narečju in knjižnem jeziku npr.:

- KATOLICSANSZKI katekizmus za solare III.-V. razreda. - Budapest : Drűzsba szvétoga Stevana, 1909.

- KATOLICSANSZKI katekizmus za solare III.-V. razreda. - Budapest : Drüzsba szvétoĝa Stevana, 1909.
- KATOLICSANSZKI katekizmus z glavnimi zgodbami biblije : za solare I.-II. razreda. - 3. nat. - Budapest : Drüzsba szvétoĝa Stevana, 1943.
- KOVAČIČ, Fran. Kritika ali noetika : nauk o spoznanju / Fran Kovačič. - Maribor : Tiskarna sv. Cirila, 1930.
- BAUKART, Jan. Prlekija Vas vabi! / sestavil J. B. - Ljutomer ; Gornja Radgona : Združenje trgovcev za srez Ljutomer-Gornja Radgona, 1935.
- PRLEKIJA : spominski zbornik ob desetletnici osvoboditve, 1955.
- STOPINJE, 1993-2002.
- Vestnik, 1992-2002.
- PORABJE : časopis Zveze Slovencev na Madžarskem, 2017-2022.
- PÉN : Vestnikov mesečnik, 1995-2002.

V sklopu založniške dejavnosti smo izdali šesto številko revije PIŠK Murska Sobota za literaturo in kulturno zgodovino z naslovom Prekmuriana.

16. junija 2023 smo pričeli z dogodki v sklopu literarno-glasbenih večerov na prostem t.j. Knjižnico pod zvezdami. Na grajskem dvorišču v Beltincih smo gostili Sanelo Banovič, zdravnico in motivacijsko govornico. Spregovorila je o umetnosti psihološkega zdravlja in zaupanju ter predstavila knjigo Spodbude. Večer je imel tudi dobrodelno noto, saj je svoj honorar namenila društvu Junaki 3. nadstropja. V glasbenem delu večera sta se nam pridružila Miha Guštin – Gušti in pevka Leyre Legarda Ventura. Knjižnico pod zvezdami v Beltincih smo izvedli v sinergijskem sodelovanju z Občino Beltinci in Zavodom za turizem, kulturo in šport Beltinci.

V sklopu Soboškega poletja smo v sodelovanju z Zavodom za kulturo, turizem in šport Murska Sobota ponovno pripravili Knjižnico pod zvezdami na Skritem dvorišču. Julija smo gostili Mileno Zupančič, obraz s filmskih platen in gledaliških odrov. S Tadejem Golobom, enim najboljših slovenskih biografov, sta ustvarila neizmerno dragoceno besedilo, v katerem skozi igralkino življenjsko pripoved (po)doživimo našo polpreteklo zgodovino ter premislimo o številnih velikih sodobnih dilemah. Pogovor z Mileno Zupančič in Tadejem Golobom je vodila Jedrt Jež Furlan. Za glasbeni del večera sta poskrbela Vlado Poredoš in Primož Siter. Skupni koncert dveh kantavtorjev različnih generacij in skupnega glasbenega aktivizma – Vlada Poredoša in Primoža Siterja – je ponudil pregled napevov in melodij delavskega razreda in družbene angažiranosti, pa tudi pripovedi in obveznega humorja. Oba svojo glasbo podpisujeta z družbeno kritiko in klicem po solidarnosti.

Vrhunska mednarodna poezija, ki magično zaživi šele v intimnih prostorih starih vrtov in trgov, kjer je prostor prepojen z verzi in zgodbami, je konec avgusta 2023 zavzela tudi Skrito dvorišče Murske Sobote. Tako smo v sklopu mednarodnega pesniškega festivala Dnevi poezije in vina večer preživeli s pesniki Eugenijus Ališanka, Miriam Drev in Barbara Korun. Z glasbo sta večer popestrila Darja Švajger in Jaka Pucihar.

V nadaljevanju navajamo še nekaj dogodkov, ki so se v letu 2023 zvrstili v knjižnici:

- Predavanje Hudi časi, vedro čelo Tomaža Mastnaka, doktorja sociologije, ki raziskuje zgodovino političnih idej ter družbenih in političnih bojev in spopadov.

- Predstavitev knjige Alenke Čurin Janžekovič: Sam Bog naj jo bere.
- Predstavitev romana Noč na obisku, v kateri Franjo H. Naji obravnava temo o evtanaziji.
- Pesniško branje Založbe Volosov hram ob slovenskem kulturnem prazniku iz sledečih knjig: Cvetka Bevc: Sled ognjenega svinčnika, Andrej Lutman: Iz zatipkanin, Denis Režonja: Poezija pepela, Robert Titan Felix: Podeželska tkanja.
- V sodelovanju z društvom Argo smo obeležili srebrni jubilej knjižne zbirke Med Rabo in Muro, na prireditvi smo spregovorili o vsebini in narodnostno-kulturnem pomenu zbirke, odprli razstavo o njej in predstavili avtobiografsko pripoved porabskega pisatelja, publicista in prevajalca Dušana Mukiča: Ljubljana skoz' moja očala/Ljubljana skaus aukole moje.
- Predstavitev knjige Sabine Fras Popovič: Prava hokejska banda.
- V sodelovanju z UŠF predstavili knjigo Branka Žunca: Čudež stoletja, razodetje tisočletja.
- V gadu v Beltincih pogovor o sanjski življenjski poti ob okrogli obletnici psihiatra dr. Jožeta Magdiča.
- Predstavitev knjige Spregledana slovenščina Metoda Žunca.
- V sodelovanju z UŠF predstavili knjigo Življenje in delo Evalda Flisarja.
- Fabulin mesec vseslovenskega branja: predstavitev romana Zabubljena, avtorice Ane Marwan, razstava Fabulinega izbora in Fabulinih žepnic.
- Domoznanski večer: Prvi časopis v Murski Soboti (Muraszombat és Vidéke – Murska Sobota in okolica). Pogovor z Gordano Šövegeš Lipovšek in dr. Lászlóm Gönczem.
- Predstavitev knjige Andreja Lažete: Sveti Ladislav.
- Predstavitev romana Vanje Lebar Varga: Lajkam te.
- Predstavitev zgodovinskega romana Posuj se s pepelom vaših očetov, avtorice Laure Buzeti.
- Predavanje dr. Primoža Kajdiča: Kozmična grožnja vašemu računalniku.
- Predstavitev knjige: Nastavi mi zrcalo, avtorja prof. mag. Eveline Katalinić in dr. Andreja Omulec.
- V sodelovanju z Slavističnim društvom Prekmurja, Prlekije in Porabja predstavitev knjige: So z nami, smo z njimi 1, avtorja Francija Justa in Štefana Kardoša.
- Predstavitev publikacije: Lahko jem - jedi, bogate z antioksidanti, avtorjev Branislava Belovič, Renata Kutnjak Kiš, Luka Dolonga, Sanja Kološa.
- Predstavitev knjige Januarska žetev Mike Hočevar.
- Predstavitev posthumne pesniške zbirke Ernesta Ružiča Odhajanja.
- Literarno srečanje s pisateljem, pesnikom, esejistom, publicistom, scenaristom in raziskovalcem zgodovine prostozidarstva Brankom Šömnom, ki je predstavil knjigo Molitev za Jasenovac.
- V sodelovanju z UŠF smo gostili patra dr. Karla Gržana na dogodku Po besedi poklicani v življenje.
- Prireditev Beletrinini trubadurji: Feri Lainšček.
- Ob tednu splošnih knjižnic smo 23. novembra 2023, gostili publicista, pozornega opazovalca narave, pesnika, pisatelja in esejista Iztoka Geistra. Skupaj z moderatorko Urško Bedič sta nam predstavila zbirko Pospravljeni predali.
- Predstavitev knjige Ferija Poredoša: Črna vrata...

Sodelovali smo pri skupnih projektih slovenskih splošnih knjižnic in sicer spletnih portalih:

- Obrazi slovenskih pokrajin – spletni biografski leksikon znanih osebnosti slovenskih pokrajin in Slovencev po svetu. Vnesli smo sledeče osebe: Rafael Mihalič, elektrotehnik, Andreja Gomboc, astrofizičarka, Irena Šrajner, pisateljica, Drago Ivanuša, skladatelj in pianist, Mirko Rajnar, slikar, Duša Škof, režiserka, Štefan Kovač, narodni heroj, Štefan Kühar, politik in publicist, Franc Kerec, politik, Bela Wellisch, tiskar, Jože Zadavec, duhovnik in pisatelj, Franc Talanyi, pesnik, publicist, politik, Vinko Avguštin Škafar, duhovnik, Bálint Bellósics, etnolog, Tomaž Rauch, etnografski pisatelj, Lajos Vlah, pesnik, Suzanne Király Moss, slikarka, Ferenc Király, kipar, Márton Faragó, slikar, Marika Danč Roth, umetnica s tekstilom, Marija Kozar Mukič, slavistka in etnologinja, Jožef Magdič, psihiater, Jutka Rudaš, profesorica madžarske književnosti in predstojnica oddelka za hungaristiko FF Univerze v Mariboru, Anna Kollath, profesorica madžarskega jezika na oddelku za hungaristiko FF Univerze v Mariboru. Izvedli smo še 64 dopolnitev že vnesenih oseb.
- Kamra – lokalna zgodovina v zgodbah. Regijski portal Kamra je spletno mesto, ki združuje digitalizirane vsebine s področja domoznanstva v knjižnicah in drugih lokalnih kulturnih ustanovah. Vsebine Kamre so predstavljene kot zgodbe, s spremnimi besedili ter pripadajočimi digitaliziranimi objekti in metapodatki. V letu 2023 je bilo objavljenih 19 zbirk s 115 multimedijskimi elementi: Življenjska zgodba porabskega tiskarja Béle Wellischa. Življenjska zgodba murskosoboškega tiskarja Márka Grünbauma. Starodavna vedenja o drevesnih vrstah v grajskih parkih Prekmurja. Etnolog Bálint Bellosics (1876-1916). Panonska hiša. Nekatero najstarejše kapele v Prekmurju. Zoltán László – murskosoboški Jud z Wallenbergovim potnim listom. Starišinstvo i zvačinstvo (Sztarisinsztvo i zvacinsztvo). Spomenik zmage v Murski Soboti. Sočičeva kavarna v Murski Soboti. Judovska zbirka v Pokrajinski in študijski knjižnici Murska Sobota. Razstava izbranih razglednic Ljutomera. Judovski tiskarji v Prekmurju: razstava ob Svetovnem dnevu spomina na žrtve holokavsta 2023. Tiskarna Wellisch v Monoštru. Kazino v Murski Soboti / Muraszombati Casinó. Kipi Primoža Trubarja v Prekmurju. Življenje in delo tiskarja Izidorja Hahna. Ob 130 letnici Splošne bolnišnice Murska Sobota. Števan Küzmič in Slovenci v Šomodju.
- Dobreknjige, na katerem najdete priporočilno literaturo in je namenjen promociji dobrega branja. Zanesljivost, nepristranskost in ažurnost vzajemno zagotavljamo vse slovenske splošne knjižnice, v sodelovanju z literarnimi kritiki ter našimi bralkami in bralci, uporabniki portala o dobrih knjigah. V letu 2023 smo prispevali sledeče zapise: Nicolas Dickner: Šest stopenj svobode (kanadska književnost) – pripoved o dveh osamljenih najstnikih, ki ju njuna osamljenost poveže na povsem sodoben način. Sundara Ramaswami: Tamarindina zgodba (indijska književnost) – pripoved o drevesu, ki s svojo mogočnostjo zaznamuje tudi usode mimoidočih. Dušan Mukič: Ljubljana skoz' moja očala – Ljubljana skaus aukole moje (porabski avtor – slovenska književnost) – avtobiografska pripoved Slovenca z Madžarske, ki se odloči za študij v Ljubljani. Pripoved je natisnjena dvojezično, v knjižni slovenščini in porabskem narečju. Olga Gutmaan: Anino novo življenje (prekmurska avtorica – slovenska književnost) – pripoved o usodi preprostega kmečkega dekleta s koncem, ki vzbuja upanje. Josef Winkler: Natura morta: rimska novela (avstrijska književnost) – pripoved o tržnici pred vrati Vatikana, brez pobožne sentimentalnosti ali olepševanja. Katja Petrowskaja: Morda Ester (nemška književnost) – pripoved o

rodbini na Poljskem in v Ukrajini v usodnih časih, nenaklonjenih Judom. Michel de Ghelderode: Uroki in druge zgodbe (belgijska francoska književnost) – več zgodb, v katerih se resničnost prevesi v fantastične privide. Etienne de Montety: Velika preizkušnja (francoska književnost) - pripoved o tem, kako islamski skrajneži v današnjem času zlahka pridobijo povsem neuke mladeniče za svoje zlohodne načrte. Leon Bloy: Revna ženska (francoska književnost) - pripoved o pošteni in krepostni ženski iz 19. stoletja, ki jo druga za drugo zadenejo hude preizkušnje, a jim ponižno in vdano kljubuje. Amos Oz: Moj Mihael (izraelska književnost – pripoved o mladi ženski in njenih idealih na ozadju Jeruzalema v 50. letih 20. stoletja. Jana Juranova: Ničvrednica (slovaška književnost) – vprašanje starosti in odzivanja okolice na oslabele starejše ljudi.

- Knjižnice.si – portal slovenskih splošnih knjižnic.

Svet knjižnice je potrdil in sprejel Zaključni račun in Poslovno poročilo PIŠK Murska Sobota za leto 2023 na svoji konstitutivni seji dne 28. 2. 2024.

Murska Sobota, 21.6.2024

Direktorica:
mag. Klaudija Šek Škafar

Po pooblastilu dr. Albert Halász

